Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCIII. Ч. 53. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го БЕРЕЗНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 20, 1986 No. 53. VOL. XCIII.

Громада в Ню Йорку відзначила роковини Т. Шевченка

Ню Йорк (В. Л-ць). — В неділю, 9-го березня ц.р., тут у приміщенні середньої школи Вашінгтон Ірвінг відбулась заходами Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій, Метрополітального Відділу УККА і Наукового Товариства ім. Шевченка святочна академія в поклоні Тарасові Шевченкові.

Глибоку змістом і аналітичну промову виголосив д-р Леонід Рудницький, а мистецьку частину виповнили учасники Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької при співучасті бас-баритона Метрополітальної опери Андрія Добрянського в музичному супроводі композитора Ігоря Соневицького.

Треба сказати, що підготована студією мистецька програма відзначення роковин Т. Шевченка у якій брало участь 35 молодих студійців, справила неабияке враження на присутніх, які майже повністю виповнили велику залю школи. Драматизація поезій і поем „Великий льох" у першій частині і „Невольник" у другій, які вимагають від членів студії напруження всіх сил, розуму та душі, випали напричуд гарно з певною дозою емоції, яка зворушувала багатьох до сліз.

Присутні вперше вислухали сольове виконання „Заповіту" А. Добрянським композиції проф. д-ра І. Соневицького, який взагалі дав музичне обрамування для цілої імпрези. Л. Крушельницька, керівник студії, підібрала тим разом політичні поеми Шевченка, які й віддзеркалюють сьогоднішню ситуацію в Україні. Частину програми записала радіостанція „Голос Америки" для передачі в Україну.

Крім вже згаданих у драматизації поем і поезій Т. Шевченка брали участь: „Козачковському" — Данило Савицький, Тарас Певний, Тарас Ганкевич; „Думи мої" — А. Добрянський, Володимир Курило; „Гамалія" — Ярема Бачинський, Володимир Волинець, Юрій Волинець, Маркіян Дума, Руслана Розцішевська, Христя Пастернак, Галя Кузишин, Тіна Пендзола, Ліда Ґной; „Чигирин" — Юрій Прятка; „Холодний Яр" — Марко Ґлют; „До Основ'яненка" — Орест Кебало; „Псальми Давидові ч. XII — Орест Гарасимчук, ч. ХЛІІ (43) — Ю. Прятка і О. Гарасимчук.

У поемі „Великий льох" учасниками були: Христя Савицька, Ліда Микитин, Дарка Лещук, Ярема Гарасимчук, Ксеня Зелик, Мотря Мац, Надя Диба, Тиміш Ганкевич, О. Гарасимчук, М. Ґлют, Ю. Прятка і Катруся Леонард. У „Невольнику": Т. Ганкевич, Ярина Ференцевич, Аня Навроцька, Адріяна Качарай, Алла Клюфас, Таня Драґан, Наталка Олинець, Ксеня П'ясецька, Мотря Мац, соліст А. Добрянський, Софія Зелик, В. Курило.

Крім вже згаданих, керівника Студії Л. Крушельницької і музичного керівника І. Соневицького, у підготові вистави брали участь ще: Ольга Ковальчук-Івасівка, хореографія, Тарас Гірняк, оформлення сцени, Андрій Ганкевич, світло, Б. Прятка і П. Шпонтак інспектори сцени; щиро допомагали Христя Прятка і Софійка Царик.

Академію закінчено спільним відспіванням національного гимну.

М. Мовчан виступив в Ослько

Ослько, Норвегія. — Микола Мовчан, 22-річний українець, колишній вояк совєтської окупаційної армії в Афганістані, а пізніше співучасник антикомуністичного руху спротиву, виступив тут перед так званою Афганською комісією, яка досліджує ґеноцид над афганським народом, доконуваний в першу чергу совєтськими окупаційними військами і їхніми спільниками, місцевими комуністами, і заявив, що совєтські війська стосують у відношенні до цивільного населення гітлерівську тактику з Другої світової війни.

Згадку про виступ М. Мовчана в Ослько передали пресові агентства, між ними Юнайтед Пресс Інтернешенел, і надрукували деякі газети, між ними нюаркський щоденник „Стар Леджер" у числі з 18-го березня ц.р.

В кінці дводенних міжнародних переслухань, М. Мовчан відмітив, що моральний стан совєтських вояків в Афганістані є дуже низький, військовики поголовно п'ють до безтями, вживатюь наркотики, як тільки мають нагоду, висловлюють своє розчарування афганською війною, бо всі вони думали, що їдуть допомагати афганському народові будувати соціялізм, а не виконувати етноцид над цим свободолюбним гірським народом.

„Нам говорили, що ми оборонятимемо афганців перед закордонними ворогами і що це лежить у програмі оборони наших південних кордонів. Натомість вже з першого дня нас висилали на відплатні акції проти афганських повстанців-антикомуністів, проти цивільного безборонного населення", — цитуючи М. Мовчана пише згадана газета, яка закінчує свою коротку згадку про цю справу дуже вимовною цитатою Мовчана: „Я побачи у такій етноцидній практиці знайомі мені способи винищування людей. Між іншим у такий спосіб загинули мої родичі від гітлерівців під час Другої світової війни і окупації України гітлерівськими військами. Це й було причиною моєї втечі".

„СЛУГА" У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — „Студія Мистецького Слова" Лідії Крушельницької влаштовує комедію К. Ґольдоні „Слуга двом панам", переклад О. Варавви, яка відбудеться в неділю, 23-го березня ц.р., о год. 4-ій по полудні тут в Юніон театрі при ЛяСаль університеті при 20-ій вул. і Олні авеню. Квитки можна набути в крамницях „Космос", „Оріон" і при касі. Комедію спонзорує український клюб при університеті.

Запляновано з'їзд байротців

Джерзі Сити, Н. Дж. — Організатори повідомляють всіх байротців, що 13-14-го вересня ц.р. на оселі „Верховина" в Глен Спей Н. Й., плянується відбути з'їзд студентів байротської гімназії.

Зголошення і зауваги тимчасово слід слати на адресу: Natalia Oleksyn, 143 Larkspur, Rochester, N. Y. 14622.

В УІА вперше виконають тріо С. Людкевича

Ню Йорк (І.С.). — У неділю, 23-го березня ц.р. о год. 3:30 по полудні тут в Українському Інституті Америки, ріг 79-ої вул. і 5-ої авеню відбудеться черговий концерт клясичної музики.

Крім творів Гайдна і Ляльо, камерний ансамбль „Ітрі", у складі Й. Бартківський (скрипка), Т. Гриньків (фортепіяно) і Н. Цибрівський (чельо), виконає вперше фортепіянове тріо фіс-моль визначного українського композитора Станислава Людкевича.

Серію концертів клясичної музики в УІА під керівництвом композитора Ігоря Соневицького закінчить виступ Вокального ансамблю у складі: О. Боднар (сопрано), Е. Іванко (тенор), і Н. Худа-Гусяк (меццо-сопрано), що відбудеться в неділю, 13-го квітня ц.р.

Нова книжка свідчить про живучість „зліквідованої" Церкви

Лондон. — Цього року минає 40 літ від т.зв. Львівського собору, який проголосив ліквідацію Української Греко-Католицької Церкви та приєднання українців-католиків до Російської Православної Церкви. Але цього дня в Лондоні пішла до друку кника, що свідчить про живучість УКЦеркви в Україні.

„Імени моєго ради" — це збірник уривків з писань Йосипа Терелі, відомого співзасновника Ініціятивної Групи Захисту Прав Віруючих і Церкви на Україні. 42-літній Тереля провів майже половину свого життя в тюрмах, концтаборах і психіятричних лікарнях-в'язницях за вірність своїй Церкві та своєму народові. Його ціль — легалізація Української Католицької Церкви, свобода для всіх віровизнань і народів СССР.

Книжка „Імени моєго ради" видана в англійській мові. Вона вміщає уривки з писань Терелі про його бурхливе життя та про часами контроверсійні ідеї про релігію, філософію, політику культуру. Ця 48-сторінкова книжка ілюстрована фотографіями, рисунками і картами. На обкладинці — рисунок закарпатської церкви, виконаний самим Терелею.

Видання цього збірника — результат спільного проєкту Фонду Катедри Українознавства при Гарвардському університеті та англійського дослідницького інституту в Кестон коледжі де від 1984 року працює дослідник українських релігійних справ Андрій Сороківський

Книжка „Імени моєго наради". — це доказ того, що 40 літ після насильної ліквідації УКЦеркви московським режимом і наперекір всім твердженням совєтських властей УКЦерква далі живе та росте.

Книжку можна набути за 1 фунт і 40 п. за посилку від Keston College, Heathfield Road, Keston, Kent, BR2, 6BA.

У ЗСА книжку можна замовляти від: Keston College — USA, 15 Danforth St., Taunton, Mass., 02780.

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — 64-ий Відділ СУА в Ню Йорку влаштовує авторський вечір Наталії Лівицької-Холодної з участю авторки, Богдана Бойчука і Уляни Любович, який відбудеться в суботу, 22-го березня ц.р., о год. 5-ій по полудні, тут в залі Визвольного Фронту, при 136 Друга авеню.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ІНАКШЕ НАСВІТЛЮЄ СПРАВУ І. ДЕМ'ЯНЮКА

Джерзі Сити, Н. Дж. — Під таким заголовком помістила престижева газета Західньої Німеччини „Франкфуртер Альґемайне Цайтунг" статтю пера Бернгарда Гаймріха, в якій він аналізує приїзд до Ізраїля двох людей, які хоча як різні, але мають однакове значення для ізраїльського уряду. Тими особами є на думку автора недавно звільнений з СССР Анатолій Щаранський і видалений із ЗСА Іван Дем'янюк. Обидва вони на свій спосіб мають підкреслити два найважливіші стремління ізраїльського народу: тріюмфальний приїзд Щаранського до Ізраїля має ще раз підкреслити те, що жидівський народ має збиратися, жити і працювати в своїй державі, а видалений із ЗСА Дем'янюк має дати ще один доказ, що кожного, що зазіхає на жидівський нарід мусить зустріти помста. Обидва вони отже своїм приїздом підсилюють головний ідеологічний принцип ізраїльської держави.

Ця ідеологія має постійно ставити громадянам Ізраїля перед очі причину чому вони повинні жити і працювати у своїй державі. Але, як інформує Б. Гаймріх зацікавлення життям і працею в Ізраїлі серед жидів дуже меншає і показується, що тепер більше жидів виїжджають з Ізраїля, як приїздять, з господарських та ідеологічних причин. Тому властне приїзд Щаранського і Дем'янюка можуть бути дуже добрим застриком для жидівського патріотизму.

Далі у своїй цікавій аналізі журналіст стверджує, що для Ізраїля, не могло бути кращого часу на ці дві події, як саме тепер. Він уважає, що провідники ізраїльської держави дуже добре здають собі справу з того, що з часом зацікавлення подіями Другої світової війни зменшиться і вони бояться, що цей найбільший психологічний капітал, який жиди здобули голокостом може за десять-п'ятнадцять років зовсім вже втратити на вартості. Тому приїзд Дем'янюка і його процес — це новий „застрик" для жидів не лише в Ізраїлі, але й у цілому світі, і нова можливість пригадати світові про їхні кривди.

Як пише Б. Гаймріх, „справа справедливости", як називають в Ізраїлі справу Дем'янюка, має три важливі точки: перша — це конечність новим поколінням в Ізраїлі і у світі з притиском пригадати історію нищення жидів, далі коли Айхман нищив жидів своїми наказами тепер є нагода судити того, що виконував доручення Айхмана, потретє, процес Дем'янюка це прекрасна нагода показати світові нацистських колябораптів, в першу чергу українців, а далі литовців і лотишів і тим вказати, що не лише німці винуваті за нищення жидів але далеко ширші кола.

Не зважаючи на важливість саме тепер вести справу проти Дем'яюка, процес проти нього натрапляє на різні ускладнення. І тут автор цитує з Тель Авіву що один з часописів у своєму коментарі стверджує, що властиво ніхто не хотів тут мати Дем'янюка, і уряд ЗСА лише відтранспортував його до Ізраїля тому, що сам не хотів такого процесу вести, а рівночасно не хотів видалити Дем'янюка до СССР. Суддя Раве, що колись видав присуд смерти на Айхмана сказав тепер, що як би уряд Ізраїля питався його про думку на тему Дем'янюка він відрадив би взагалі зачинати справу, бо вона може лише поменшити історичне значення процесу проти Айхмана. До речі, критики процесу проти Дем'янюка завважують, що він буде коштувати уряд Ізраїля 3,5 мільйона долярів і ряд непередбачених ускладнень. В Ізраїлі зараз живе вже лише десять колишніх в'язнів Треблінки, інших сімдесят вже

(Закінчення на стор. 3)

Ф. МІТТЕРАН ВИЗНАВ НОВУ ПАРЛЯМЕНТАРНУ БІЛЬШІСТЬ

Париж. — Президент Франції, який сам належить до соціялістичної партії, визнав нову політичну дійсність і парляментарну більшість консерватистів, яка наступила після виборів в неділю, 16-го березня цього року. Після розмов з лідерами політичних партій президент Франсуа Міттеран попросив Жака Шірака зформувати новий уряд. Шірак є мейором Парижа і довголітнім політичним противником Міттерана. Соціялісти, які здобули 32 відсотки голосів і являються одною з найбільших поодиноких партій в парляменті, ледве чи захочуть взяти участь в коаліційному уряді, навіть якщо б їм таку можливість запропонували

В телевізійному зверненні до народу Ф. Міттеран вжив слово „незначної" в окресленні перемоги консерватистів над соціялістами і заявив, що тільки збіг обставин і їхня ворожа постава до соціялізму дозволила несоціялістам сяк-так об'єднатися і створити один так званий фронт єдности. Нова більшість чисельно невелика, але вона існує і з цією дійсністю треба числитися, — заяив президент Міттеран.

Докладні звідомлення з виборів говорять, що консерватисти здобули 291 місце у 577-членному парляменті. У передвиборчому передбачуванні і опитах говорилося, що „праві" здобудуть принаймні 15 місць більшости. Дивно, кажуть політичні спостерігачі, що скрайньо-права група, Національний фронт, здобула аж 9,8 відсотка голосів, або 35 місць у парляменті. Комуністи, які свого часу отримали були аж 20 відсотків голосів, втратили половину і мусіли задовільнитись 10-ма відсотками, тобто зрівнялись з Національним фронтом.

Міттеран, каденція якого закінчується в 1988 році, заявляє, що він вирішив залишитися на пості президента і допильновувати, щоб „праві не розтратили тих здобутків, які були досягнуті за соціялістичного уряду".

Дж. Шулц розчарований зустріччю з Н. Рижковим

Вашінгтон. — Під час перебування в Стокгольмі на похороні колишнього прем'єр-міністра Швеції Ольофа Пальме державний секретар ЗСА Джордж Шулц зустрівся з головою Ради Міністрів СССР Ніколаєм Рижковим і вів з ним переговори.

Переговори відбулися з ініціятиви американської сторони і мали на меті встановити дату зустрічі на вершинах між президентом ЗСА Роналдом Реґеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим.

Разом з Дж. Шулцом на зустрічі були присутні чиновники Адміністрації ЗСА які спеціялізуються в справах Совєтського Союзу. Н. Рижкова супроводжував, крім перекладача, лише заступник міністра закордонних справ Віктор Мальцев.

Під час переговорів оба державні діячі лише побічно заторкнули деякі питання, які представляють спільні інтереси, наприклад, ситуація в Південно-Африканській Республіці, в Центральній Америці і на Близькому Сході, але приділили багато уваги проблемі заборони нуклеарних випробувань.

Совєтський прем'єр знову повторив висунені недавно пропозиції М. Ґорбачова і закликав Уряд ЗСА приєднатися до совєтського мораторіюму на нуклеарні випробування, дія якого закінчується 31-го березня. Недавно М. Ґорбачов заявив, що совєтська сторона готова продовжити термін мораторіюму, якщо ЗСА відмовляться від нуклеарних випробувань.

Повернувшись до Вашінгтону, Дж. Шулц висловив розчарування, що совєтські представники не бажали встановити точну дату переговорів на вершинах, а також зустрічі між Дж. Шулцом і міністром закордонних справ СССР Едуардом Шеварднадзе, які повинні обговорити попередній плян майбутніх переговорів керівників ЗСА і СССР.

На запитання репортерів про підсумки зустрічі в Стокгольмі Дж. Шулц відповів: „Фактично все залишилося без змін".

В АМЕРИЦІ

ВИСТУПАЮЧИ У ВАШІНҐТОНІ в Інституті зовнішньополітичних відносин, експерт в справах роззброєння Пол Ніці сказав, що коли в травні в Женеві відновляться американсько-совєтські переговори, З'єднані Стейти внесуть на обговорення детальні пропозиції про перевірку угод, які стосуються ракет середнього засягу. Однак П. Ніці не вдавався в подробиці відносно цих майбутніх пропозицій ЗСА. На його думку, якщо сторони прийдуть до згоди про ракети середнього засягу, то буде надія на згоду і про міжконтинентальні ракети.

ДЕВ'ЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ конгресменів республіканців побували в столиці Нікараґуа Манаґуа. Вони зустрічалися з представниками опозиційних комуністичній хунті груп. Після цих зустрічей конгресмен з Каліфорнії Роберт Дорнан сказав, що в Нікараґуа панує комуністичний режим і країна може стати совєтською колонією. Поїздка конґресменів була зв'язана з заплянованим обговоренням в Палаті Репрезентантів пропозиції президента Роналда Реґена про надання борцям за свободу Нікараґуа допомоги у висоті 100 міл. дол. Конґресмени хотіли на власному досвіді переконатися в правоті Президента, який твердить, що сандіністи зрадили колишні ідеали революції і перетворили країну в совєтсько-кубинську маріонетку. Конгресмени зустрілися також з віцепрезидентом правлячої хунти Серґіо Раміресом. Вони висловили побажання, щоб сандіністи почали переговори з опозицією. С. Рамірез відкинув саму ідею таких переговорів „Ми не збираємося провадити переговори з тими, кого підтримують і фінансують З'єднані Стейти", — сказав він.

КОМАНДУЮЧИЙ американськими військами в районі Тихого океану адмірал Роналд Гейс сказав в інтерв'ю для газети „Ню Йорк Сити Трибюн", що американським базам на Філіппінах ніщо не загрожує і що він майже певний, що новий уряд Філіппін продовжить умови договору про бази який закінчується в 1991 році. Р. Гейс також висловив впевненість, що якщо комуністичні партизани вирішать напасти на бази, їх чекає невдача.

ДЕПАРТАМЕНТ ЕНЕРҐЕТИКИ виявив, що експльозія міжпростірного корабля на місці вилету могла б випустити так багато радіоактивних матеріялів, що 386 квадратових метрів були б занечищені та 43 особи вмерли б впродовж 50-ох років на хворобу рака.

КАНАДСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Б. МАЛРУНІ ВІДВІДАВ ВАШІНҐТОН

Вашінгтон. — Прем'єр-міністер Канади Браєн Малруні відвідав офіційно З'єднані Стейти Америки і вже в першому дні своєї візити, яка розпочалася тут в середу, 18-го березня ц.р., він стрінувся на розмові з президентом Роналдом Реґеном і деякими найближчими співробітниками Президента. Малруні також заповів, що Канада відновить чи радше продовжить обопільний договір про повітряну оборону ЗСА і Канади на дальших п'ять років, згідно з ухвалою парляментарної комісії в Оттаві з минулого тижня. Договір передбачає також перестороґу Канади перед евентуальним летунським налетом чи ракетною атакою та розміщенням на канадській території модерних радарних станцій і дозволу на частіші полети розвідчих, а зглядно підслухових літаків випосажених спеціяльною апаратурою типу АВАКС.

Очевидно, Канада своєю політичною системою багато не відрізняється від ЗСА, тому також там ліберальна преса „вдарила у дзвін тривоги" з приводу відвідин Малруні у Вашінгтоні і підписання договору кажучи, що продовження договору являється фактичним схваленням Канадою стратегічної оборонної ініціятиви президента Р. Реґена, тобто нової космічної зброї, завданням якої є охороняти вільний світ від несподіваного нападу СССР і знищувати далекобіжні нуклеарні стратегічні ракети у півдорозі, тобто тоді коли вони ще не долетіли до своєї цілі. Ліберальні кола, йдучи на поводі комуномосковської пропаґанди про так звану „зоряну війну" і „мілітаризацію космосу" вважають, що розміщення космічних оборонних апаратів збільшує ризико нової війни між двома надпотугами, тобто між ЗСА і СССР.

Ще минулого тижня речники уряду Б. Малруні сумнівалися чи Канада буде готова з продовженням договору до часу візити прем'єра у Вашінгтоні, тому заява Малруні приємно заскочила речників Адміністрації ЗСА, які, правду кажучи, сподівалися певних труднощів з цього приводу. Договір буде підписаний президентом Р. Реґеном і прем'єром Б. Малруні в останньому дні перебування канадського гостю в ЗСА.

Іншою важливою для Канади і ЗСА проблемою переговорів була справа кислотного дощу, який нищить канадські і американські ліси та неґативно впливає в загальному на економіку обидвох країн. Прихильники збереження довкілля вже від років домагаються від федерального уряду у Вашінгтоні і Оттаві заходів в цій справі і виділення відповідних фондів на припинення чи модернізацію індустрії, яка ще й досі вживає для створення енерґетики вуголь, який збільшує відсоток кислотного дощу. Обмінявшись думками з президентом Р. Реґеном, Б. Малруні заявив журналістам, що він є задоволений не тільки із самої розмови, але з пропонованої Урядом ЗСА розв'язки цього питання, спільно з урядом Канади.

На закінчення першої зустрічі Б. Малруні мав можливість обмінятись думками про загальні справи міжнародної політики і внутрішніх канадсько-американських відносин з державним секретарем Джорджом Шулцом, секретарем Департементу скарбу Джеймсом Бейкером і шефом персоналу Білого Дому Доналдом Ріґеном. Проблеми Центральної Америки були також предметом розмов. Канада, як відомо, підтримує нікараґуанських „борців за свободу" і в минулому році виділила зі свого бюджету 11 мільйонів долярів економічної невійськової допомоги для них.

У СВІТІ

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД У Вашінгтоні вирішив передати новому філіппінському урядові 1,500 різних документів, які колишній президент Філіппін Фердінанд Маркос вивіз зі собою на Гаваї. Уряд президента Коразон Акіно вважає, що передані документи можуть бути важливою інформацією для віднайдення 10-більйонового майна, інвестованого Маркосом в різних країнах світу і частинно вивезеного під час втечі з Манілі.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ приготовляється до відновлення нуклеарних випробувань, заявили речники Адміністрації президента Роналда Реґена, які мали змогу особисто переглянути численні фотознімки зроблені сателітами над територією СССР. Фотографії вказують на поспішну підготову Москви відновити підземні випробування атомової зброї і це означає, що Міхаїл Ґорбачов вирішив закінчити проголошений ним мораторіюм, до якого він хотів схилити також З'єднані Стейти Америки.

ШВЕДСЬКІ ЧИННИКИ, а особливо головний прокуратор, обвинуватив заарештованого два тижні тому мужчину у вбивстві прем'єр-міністра шведського уряду Ольофа Пальме. Заарештований відповідає усім описам свідків хоч він сам заявляє що він в тому часі взагалі не був у Стокгольмі. Англійська газета „Таймс оф Лондон" заявляє, що Віктор Ґуннарсон, 32-річний запідозрений у вбивстві Пальме, подібний також до поліційного шкіцу, що його при допомозі свідків виготовила поліція і розіслала по цілій Европі.

НІКАРАҐУАНСЬКІ „контрас", тобто антикомуністичні борці за свободу, мусять бути вишколювані фаховими старшинами, якщо вони готовляться протиставитись реґулярним частинам сандіністам, яких підготовляють найкращі совєтські і кубинські старшини з довголітньою партизанською практикою, набутою в Анголі, Етіопії, В'єтнамі та інших країнах. Західні, тобто некомуністичні дипломати в Манаґуа кажуть, що сандіністи присвячують максимальну увагу вишколові свого війська і військова сила Нікараґуа є найкращою в Центральній Америці. Зрештою про це згадував також президент Роналд Реґен під час свого виступу в неділю, 16-го березня ц.р.

ПОЛІЦІЯ В КАРАЧІ, Пакістан, заарештувала 50 демонстрантів, які в центрі міста перед приміщенням американського консуляту влаштували антиамериканську демонстрацію, викрикували образливі фрази на адресу президента Роналда Реґена і спалили, під свист товпи, американський прапор. Причиною до демонстрації були американські воєнні кораблі, які прибули до Карачі з гостинною візитою і заякорились в одному з військових портів.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ЗСА Джордш Буш знову відбуде довшу подорож за кордон, тим разом до країн Перської затоки, щоб задемонструвати американську присутність в цьому районі світу і зацікавлення скріпити безпеку у важливому стратегічному пункті, у якому загоряються льокальні війни. Речник Білого Дому Леррі Спікс заявив, що Дж. Буш відвідає Баґрейн, Савдійську Арабію, Оман і Ємен.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Погані новини для Москви

В останніх тижнях у різних пунктах земного гльобу сталися події, які напевне не по нутру кремлівським володарям. Пригадаймо, що большевики прийшли до влади в наслідок слабости російської демократії. І відтоді сила совєтської імперії стоїть у тісній залежности від слабости демократії, — де тільки у широкому світі є пустка — виповнює її комуністичний експансіонізм. І свою експансію СССР базує на вишукуванні у світі і використовуванні „слабих пунктів". Тому поганою новиною для Москви була така зміна влади на Гаїті, що зненавидженого тамошнього диктатора Жана Кльода Дувальє не заступили комуністи, які приготовлялися до того наслідства, а військова хунта, голова якої заповів поворот до системи демократії. Ще поганішою вісткою був розвиток подій на Філіппінах. Тагіті не грає у міжнародному світі ніякої ролі, зате Філіппіни своїм географічним положенням та величиною і числом населення — це ключ до володіння на Індійському океані. Тамошні комуністичні партизани мали в горах цілу армію і державний інтерес Америки диктував невстрявання активно у боротьбу проти філіппінського диктаторського президента Фердинанда Маркоса з уваги на американські військові бази на Філіппінах і протикомуністичне обличчя режиму Маркоса. Але Маркос поводився так брутально з своїми противниками і так цинічно грабував нарід для власної кишені, що став найбільш зненавидженою фігурою у тій країні. Роналд Реґен перевів тут надзвичайно зручну й успішну гру, покористувавшись висококваліфікованим дипломатом Філіпом Габібом. Без громадської війни з мінімальними людськими жертвами Фердинанд Маркос зник з політичної арени Філіппін — так само, як зник був Дувальє на Гаїті — і президентом стала Коразон Акіно, яку негайно визнала Америка. І на Філіппінах привертається демократичний лад. Акіно випустила з в'язниць комуністичних ватажків і вони, побачивши свою слабість, присіли та обіцяли „співпрацю" з новим режимом. В Еспанії плебісцит вирішив залишитись в протисовєтському оборонному союзі НАТО, хоча там соціялістичний уряд.

На некористь комуністів розвивається ситуація довкола Центральноамериканської країни Нікараґуа. Кремлівські володарі могли радіти, що Реґен має велику і сильну опозицію в Конґресі у своїй рішучій політиці супроти комуністичного режиму „сандіністів" в Нікараґуа. Але можна заризикувати здогад, що для Москви менше значення мали гострі й рішучі слова президента Реґена в його останній промові в минулу неділю, — бо у Кремлі знали і знають політичне обличчя Реґена, — зате прикрішою для Москви була заява речника демократичної опозиції сенатора Джеймса Сассера, що він цілком солідарний з Реґеном, що не вільно допустити, щоби Нікараґуа стала „мостовим причілком" Совєтського Союзу. Зрозуміло, що це значить, що коли покажеться, що всі переговори з тамошнім диктатором Ортеґою ні до чого не доведуть, то демократична опозиція у Конґресі підтримає Реґена в його військовій акції проти сандіністів.

Останньою прикрою для Москви подією був вислід парляментарних виборів у Франції. Хоча президентом Франції є Франсуа Міттеран, соціял-демократ і у французькому уряді є теж міністри-комуністи, вибори виграли праві партії. Соціялістична партія зібрала найбільше голосів і 216 мандатів у парляменті. Але комуністи здобули тільки 34 мандати і там не можна відновити свій центро-лівий уряд. Зате праві партії осягнули у 577-членному парляменті 291 мандат — дуже невеличку більшість, але достатню, щоб скласти центро-правий уряд. Це буде уперше у так званій 5-ій Французькій Республіці, з конституцією, яку зреформував Шарль де Ґоль, що президентом буде соціял-демократ, а його уряд буде центро-правий. Міттеран відкинув суґестію правої опозиції, щоби він зрікся президентури, термін якої минає в 1988 році. Можна сподіватися, що співпраця Міттерана з центро-правим урядом буде гармонійна, бо Франція є членом НАТО і членом Європейської Економічної Спільноти, а Міттеран особисто виявляв повну незалежність від Москви.

Очевидно, американський Уряд висловив велике вдоволення таким вислідом французьких виборів. Тепер на черзі журба за долю британського прем'єра Марґарет Тачер, найблищого союзника-приятеля Роналда Реґена, бо економічна криза в Англії скріпила настрої у користь тамошньої Партії праці і послабила популярність „залізної леді" — як там називали Марґарет Тачер, яка стала наче національним героєм англійців після відважної переможної війни проти Арґентини за Фалькляндські острови.

Михайло Кучер

ГОЛОС МОЛОДІ УКРАЇНИ, ЯКА ГИНЕ, АЛЕ НЕ МОЖЕ МОВЧАТИ

Валерій Марченко, замучений московським окупантом, народився 1947 року. Його батько був викладачем української мови та літератури, онук відомого українського історика Михайла Марченка, професора Київського університету.

В. Марченко закінчив Азербайджанський університет, працював журналістом в „Літературній Україні", викладачем української мови, перекладачем з азербайджанської та англійської мов, працював над зв'язками України із Сходом.

Перший раз його арештовано 1973 року за рукописи „Київський діялог", „За тюрмами ідейности" і „Страшний тягар". Ті праці ніколи не були опубліковані. За них Марченко дістав шість років таборів два роки заслання. Прокурор в промові весь час згадував „націоналізм" — український та азербайджанський.

На суді Марченко не визнав себе винним. У заключному слові сказав, що вірить в Бога і в добре начало в людині. Держава мільйони разів винна перед своїми громадянами. „Лист до діда" Марченко написав в пермському таборі. На Захід дісталася тільки частина. Дата листа 1975 рік. Зміст того листа послужив прокуратурі матеріялом до обвинувачення.

Ось зміст листа з невеликими скороченнями, які не

I.

від нас залежать.

„Дорогий діду!...Ти один з перших організаторів колгоспу, ти рішив творити нове життя і почав з власної хати. Надіявся особистим прикладом заохотити сусідів.

„Коли ти зайшов у стайню, щоб взяти коня до колгоспу, на тебе кинувся з вилами прадід. Було б одною трагедією більше, але тебе спасли, товариші'. До колгоспу вступила ціла родина. Ворожа природі індивідуаліста — хлібороба система колективного господарства за кілька років запанувала в Україні. Але якою ціною?

„1933 року ти вступив в Інститут червоної професури. Сидів у Харкові, вивчав марксизм, придивлявся до того, як править партія.

„Твоїх дочок і дружину спасла від голодної смерті твоя мати, а моя прабаба. Мудра жінка потрапила якось зберегти корову і молоком вигодувала родину. Тоді увесь хліб і худобу решти колгоспників вивезено в невідомому напрямку.

„Дев'ять мільйонів загинуло від голоду. Цю цифру названо на Пленумі ЦК КП (б) України. Після того Пленуму застрелився Скрипник. Розклав перед собою праці Леніна з національного питання і пустив собі кулю в голову. Тим чином він підсумував наслідки соціялістичного будівництва в Україні.

„Того ж часу ти став істориком...Твоя кандидатська дисертація „Боротьба Росії і Польщі за Україну" багатьох навчила любити Батьківщину. Я — один з них. З'являється одно „але" — як бути з рештою? Вчений і суспільство...Проблема відношення і відповідальности вченого за своє ім'я. Чому служить написане тобою? Тут є над чим замислитися.

„В Україні, в нашій самій демократичній державі у світі, поруйнували церкви з антирелігійною метою, треба було ліквідувати буржуазну культуру. Як мало залишили ми (ви) пам'ятників нашої старовини! Так, я знаю, як підписувано акти про знищення. Але чи легше від того знання? Хто поверне Києву золотоглавий Михайлівський собор?

„Хто заповнить і чим заповнить Україна величезну порожнечу в науці, літературі, мистецтві, яка (порожнеча) постала в наслідок „культурної революції".

„1937 році ти уцілів чудом..Тобі закинено "протаскування концепції українського буржуазного націоналізму...'

„Чудова дійсність! Родина твоя не загинула з голоду, тебе не розстріляли, чого ще можна бажати? Тільки жити і славити Бога та тягнути горілочку.

„Ніколи я не зрозумію того гадючого звичаю. Як можна творити державу і нищити будівничих?

„У комуністів шлях до світлої будуччини лежить крізь клясову боротьбу. За істину вважається вбивство! Ні, не вбивати треба, а любити людей. Професоре, чи мені вчити Вас!

„Я знаю, хитання і сумніви виникли у тебе багато раніше твого арешту...Галичина — це Український П'ємонт, який протягом останніх п'ятидесяти років збудив національну свідомість східніх українців. Безумовно, лібералізм теперішнього професора Київського університету Михайла Марченка, зформувався в значній мірі за його перебування в Західній Україні. Знайомство з вченими світового значення Ф. Колессою і В. Щуратом...а головне доступ до антимарксистської літератури, посіяли зерно недовір'я в режим, якому досі ти служив беззастережно сліпо. Недавно, приїхавши додому, ти розмовляв про свої сумніви з братом і за чаркою співав „Ще не вмерла Україна".

Закінчення буде.

С. Яр. Кальба

На слідах скарбів Гетьмана Мазепи

Збираючи матеріяли для студії про завдання вільного ринку і їх пов'язаність з теоріями неоклясиків А. Маршала, прихильників контрольованої економіки Дж. М. Кейнса та мікро- й макро-економістів наших часів, мені прийшлось наново простудіювати працю основника модерної економіки — великого шотляндця Адама Смита (1723-90) про істоту і джерела „Багатства Нації".

У четвертій книзі того твору автор стверджує, що країни без високо розвинутої торгівлі часто базували свої фінанси на багатстві „державних скарбів", подаючи як приклад англосаксонських князів, французьких королів династії Меровінґів і „дуже великі" скарби гетьмана Мазепи:

„The treasures of Mazepa, chef of Cossacks in the Ukraine, the famous ally of Charles XII, are said to have been very great. The French kings of the Merovingian race had all treasures. When they divided their kingdom among their children, they divided their treasures too. The Saxon princes, and the first kings after the conquest, seem likewise to have accumulated treasures."

Перебуваючи у Франції в роках 1764-67, А. Смит відбув там ряд дискусійних зустрічів з Ф.М. Вольтером, якого знаменита монографія про Карла XII появилась друком в році 1731. Матеріяли для цеї історичної праці Вольтер дістав від достовірних очевидців походу шведського короля проти Москви, які в той час служили як дипломати чи військові спеціялісти на дворі Карла XII. Тому я не маю сумніву, що інформації про великі скарби гетьмана Мазепи походять від самого Вольтера.

Як відомо, коротко перед Полтавським боєм, московське військо під командуванням князя Меншикова здобуло гетьманську столицю Батурин, який спалено і сплюндровано дощенту, забравши великі склади харчів призначених для шведської армії та ввесь державний скарб гетьмана Мазепи, як це потвердив Вольтер у своїй другій монографії про Петра Великого:

„Bathurin, elle fut prise presque sans resistance, saccagee et reduite en cendres; un magasin destine pour le roi de Suede et les tresors de Mazeppa fu furent enleves."

Вольтер подає, що під Полтавою 8-го липня впало на полі бою 9,000 шведів а дальших 6,000 попало в полон. Решта 18,000 війська, включаючи 2,000 козаків, відступила і добилась наступного дня під вечір до Дніпра. Тої самої ночі Карло XII і гетьман Мазепа разом з їх почотами під охороною 600 шведів і 2,000 козаків щасливо передістались на другий берег Дніпра, а решта їх армій дісталась у полон.

Описуючи, ту болючу переправу на другий берег Дніпра, Вольтер подає, що Мазепі пощастило врятувати ряд скринь повних грошей-монет, з чого понад три частини з цього прийшлось скинути у воду, щоби облегшити човни для переправи через бистрі води Дніпра.

Американський історик Р.К. Массі у своїй книзі „Петро Великий" виданій 1980 року, на основі його розшуків стверджує, що в цій переправі через Дніпро пощастило врятувати частину каси шведської армії і „дві бочки золотих дукатів, які Мазепа вивіз з Батурина". Чи з того золота врятовано дві чи три скрині чи бочки, — то це була лише маленька частина того державного скарбу Гетьмана Мазепи, про який писав найбільший економіст новітньої історії Адам Смит.

Таким чином майже ввесь державний скарб гетьмана України попав у руки князя Меншикова, здобичника Батурина, якого жадоба на легке збагачення була добре відома, як подають історики цієї доби.

Михайло Лоза

ПРО КНИЖКУ ПРИПОВІДОК С. ГОРЛАЧА

Степан Горлач: „Українсько-Канадські приповідки і афоризми" Видавництво „Стего", Торонто, 1985.

I.

Крім приповідок і афоризмів у цій книжці, яка нараховує 470 сторінок, є ще „Вступне слово" д-ра Богдана Стебельського і передмова „Від автора" та авторове післяслово з назвою „Додаток".

Свої приповідки й афоризми Степан Горлач вклав у чотирирядкові строфи різної ритмічної структури. Для прикладу подамо одну з цих строф:

Вартість має ЩО ти
робиш,
А не завжди, що ТИ
робиш;
Часом праця незавидна,
Але всім на світі видна.
(Стор. 35, — 6)

(Примітка: число 6 означає черговість строфи на даній сторінці. Прошу вважати на гру слів „ТИ — ти", „ЩО — що").

Сторінка звичайно має сім строф. Але не всі сторінки заповнені приповідками й афоризмами. Коли ж відрахуємо сторінки з іншими текстами і рисунками, то для приповідок і афоризмів залишається коло 450 сторінок. Помноживши те число на сім матимемо орієнтаційне число строф: 3,500! За змістом, автор поділив приповідки й афоризми на певні групи (чи розділи) наприклад: Біда, Героїчне, Господь, Гроші, Доля і т.д. Таких груп у книжці є 31. Не всі групи мають, очевидно, однакову кількість приповідок і афоризмів.

Після прочитання збірки приповідок і афоризмів Степана Горлача прийшла мені чомусь на думку назва збірки творів Івана Франка „Мій ізмарагд". Цим я, абсолютно, не хочу ставити знак рівняння між збіркою Івана Франка і збіркою Степана Горлача, ані теж між самими авторами цих збірок. Усе ж таки в обидвох збірках є щось, що говорить такою самою мовою. Але вернімся до назви „Ізмарагд". Іван Франко запозичив цю назву із староукраїнської літератури і в „Передмові" до збірки „Мій ізмарагд" пояснив: „Староруський (то зн. — староукраїнський —прим. М.Л.) автор не без розмислу назвав свою збірку ізмарагдом. Він, очевидно, вірив у те, що кажеться про цей камінь у звіснім апокрифічнім сказанію: „Измарагдъ свѣтлѣ есть, яко и лице человѣче видѣти въ нем яко въ зерцалѣ". Оцими простими словами висказано й моє найвище бажання, як письменника й поета: щоб моє слово було ясне і щоб у ньому, як у дзеркалі, виднілося людське, щиролюдське лице". (Іван Франко — Твори, видання Книгоспілки, Ню Йорк, 1958, том 16, книга 1, стор. 10).

Своєрідними ізмарагдами для Степана Горлача є його приповідки й афоризми, бо й він творив їх з метою, щоб у них — як у дзеркалі — відбивалося щиролюдське лице, щоб слово його було ясне. Правда, не всі приповідки й афоризми Степана Горлача однакові. Одні з них більш шліфовані, а деякі — менше. Це ствердження відноситься радше до форми, чим до змісту. Справа в тому, що приповідки й афоризми (як про це вже сказано вище) передані у формі вірша, а вірш іноді розходиться у Степана Горлача із нормами поетики. Ось кілька зразків шліфованих Горлачевих ізмарагдів:

Птаха красить пір'я,
Роги худобину,
Хату господиня,
а знання — людину.
(стор. 230, — 3)

•

Злість безжалісно і вперто
Рот наш відчиняє,
А тимчасом, непомітно
Очі замикає.
(Стор. 361, — 4)

•

Померлі віддані землі —
Земля їх мусить
прикривати;
Земля ж належить до
живих —
Живі про неї мусять
дбати.
(Стор. 378, — 3)

•

Сніп соломи не так легко
Потрощити, потоптати;
Одиноку ж соломинку
І мурашка несе з хати.
(Стор. 379, — 5)

•

Злість маленька,
непоказна,
Хоч зубів не має,
Та життя твоє коротке
Болісно втинає.
(Стор. 387, — 4)

•

Красу всі бачать, її
знають, —
Очей для того пару
мають;
Та той лиш вартість краси
знає,
Хто серденьком її
сприймає!
(Стор. 387, — 6)

•

Не ми для неньки —
України
Вінок зі слави плетемо,
А ті, що кров свою лили,
Рубаючи її ярмо.
(Стор. 441, — 3)

А тепер декілька слів про генезу приповідок і афоризмів Степана Горлача: Д-р Богдан Стебельський у „Вступному слові" вірно зазначив, що „Автор цієї збірки (тобто Степан Горлач — прим. М.Л.) користав з багатства народної мудрости, але оформив її власними засобами поетики, як теж створив багато власних крилатих думок — афоризмів, що він їх передає читачеві як досвід свого життя". (Стор. 9)

Закінчення буде.

ВИСТУПАЮЧИ ПЕРЕД сенатською підкомісією в справах чужинецьких операцій, державний секретар Джордж Шулц закликав до створення невеликих мобільних з'єднань, в завдання яких буде входити захоплення і переправлення до ЗСА осіб, замішаних в нападах на американців, у вбивствах, пораненнях, або викраденнях американських громадян. „Згідно з нормами права і в співпраці з демократичними урядами і державами ми повинні створити таку ситуацію в світі, при якій терористи не будуть мати де сховатися", — сказав Дж. Шулц. В даний час в ЗСА діє закон, згідно з яким на американській території можуть бути засуджені особи, замішані у викраденні літаків і захопленні закладників. Однак в Америці нема закону за яким можна було б судити терористів, що вбили громадян у Відні і Римі. Сенатор Арлен Спектер вніс законопроєкт про прийняття „Акту про відповідальність за терористичну діяльність", який був прийнятий одноголосно. Якщо законопроєкт А. Спектера буде одобрений Палатою Репрезентантів і підписаний Президентом, ця прогалина в американському законодавстві буде заповнена.

ЛЕТУНСЬКА ЛІНІЯ Піпл Експрес знизила свої ціни у полетах на Фльориду від 1-го квітня до 28-го травня ц.р., але внесла певні передумови. Особи, які хочуть летіти по спеціяльно знижених цінах, мусять замовити свої місця 14 днів перед відлетом.

Марічка.

ПОТОПЕЛЬНИЦЯ...

II.

Закрила очі і бачила страшні картини, що пересувалися жахливими примарами одна, за одною. „Їх вивозять. Кидають у вантажну машину, наче який скот, не давши навіть хлепнути чого теплого зранку. Не давши взяти зі собою хоч куска свого хліба на дорогу. Вивозять їх насильно і за ніщо із рідної землі, на яку страшною сараною налетіла комуна. Вижирала цілі села, міста і містечка. Вибирала найкращих молодих людей. Одними напихала тюрми і, вимордувавши всіх дощенту, закопувала у підвалах, у в'язничних подвір'ях, у спільних могилах-сотнями, тисячами. А інших, як їх з Федором, вивезено у далекі, чужі ліси-пустирі — рубайте — кажуть, будуйте тут свою буржуазну Україну!

Було їм обом вже по сімдесятці. Федорові під вісімдесят. Він знеміг, та й помер на третьому році і хати... не збудував. Куточком примістили добрі люди її, щоб не замерзла. Вона ще тоді благала в Господа смерти, коли Федора запорпували у тверду, замерзлу землю. І навіщо їй було залишатися одній, заважати чужим людям і не вмерши їсти — то тут, то там рештки вбогої страви.

І ніхто нею не займався. Не гонили на роботу, не мусіла їсти, не мусіла мати даху над головою. Була покинута цілим світом і навіть тими, що привезли їх сюди. Була покинута й самим Богом".

Марія здеревіла була і тілом і душею. Не було думок, не було ніяких уже бажань. Не відчувала голоду, ані холоду теж. Була куском дерева обитого крутіжжю по каменях, нікому на ніщо непридатного..."

І хтось раз запитав: — Маріє, не залишився там у вас, на Україні хто-небудь з рідні?

— Може дехто й залишився ще. Була в мене... немала родина, там може щесь десь найстарша Стефа виховалася, або її діти. Ксеня теж була втекла кудись, як нас вивозили. Михайла-зятя розстріляли на очах Зосі-жінки і їхньої єдиної донечки Миросі. Івась пішов в ліси. Ще Любко був у Львові. Львів великий, може... не знайшли. Мирося вибігла непомітно в город і певно заховалася десь, у бараболинні, а Зосю схопили, та вкинули так, як і стояла в автомашину, та й ... повезли. Де вона, один Господь знає".

Розкривала Марія свою зболілу душу, наче нанизувала намисто гіркими споминами, що так далеко-далеко віддалялися від неї і летіли у безвість.

І дійшов написаний кимсь лист в Україну, до Зашкова, молоденька Мирося, 17-літня внучка і любимка Марії продумала сміливий плян — привезти свою бабуню додому. Плян був відважний, та не дуже мудрий.

А потім прийшов якийсь чоловік і заговорив „владно і певно".

— Ґражданка Марія Л! Ви должни собрать немножко своих вещей и идти за мной! — А тихенько додав: — Ходіть, Маріє!

І пішла за ним бездушно, без слова, як віднайдена вівця за пастирем.

І ніхто й не звертав уваги – куди і з ким вона пішла. Ішли довго пішки, потім підібрав їх тяґаровий автомобіль і так добилися до потягу.

Чоловік усім клопотався. Нічого більше не питав, мовчали. Їхали довго від міста до міста. Пересідали в інші поїзди. У Марії мінялися її проводирі-опікуни. Була раз молода жінка, була ще молодша дівчина, а вже до Львова привіз її знову старший чоловік. У Львові спитав її, чи має когось знайомого, де могла б перебувати якийсь час.

— Був Любко, мій старший син, але де він тепер?

— Його нема, він виїхав. Хтось може зі знайомих ваших дітей, бо кревні перетримали би вас, хоч на короткий час, поки до чогось додумаємося, що зробити з вами.

— Живе тут сестра моєї невістки, я могла б перебути в неї, але чому? Ви ж привезли мене до Зашкова, там ще залишилася моя Мирося, Івась, ще Стефка живе напевно, та й Ксеню віднайду, може в моїй хаті живуть.

Чоловік похнюпився.

— Все змінилося, Маріє. Бачите, вас перевезено естафетою, за клопотанням Миросі. А за цей час багато змін зайшло...

— Комуна не розпалася, як ми сподівалися, а ще більше угніздилася. Миросі нема, Івась ваш теж пропав. Стефку арештували, як вас вивозили, хоч і згодом випустили, але вона боїться власної тіні, мов божевільна. У вашій хаті хтось інший живе і ви вже не належите до Зашкова, — сказав, сумно чоловік.

У голові Марії відживав новий хаос. — „Мирося, її маленька внучечка, її колишнє мале ластів'яточко виклопотала її. Перевезено її, Марію сюди, якоюсь естафетою. — Що це таке естафета? — спитала вона у чоловіка.

— Це так, передавали вас Маріє з рук до рук усією дорогою, без відома влади. Думали, комуна пропаде, розлетиться за той час. Тепер не знаємо, що зробити з вами. — Ходім, відшукаємо сестру вашої невістки, а там побачимо, що далі робити.

Підходили до вулиці, на якій Марія мала знайти свою, тимчасову пристань. Чоловік залишився чекати на вуглі.

— Як на квартирі не ці вже люди, прийдіть сюди! — я почекаю тут на вас півгодини.

Поскрипували старі сходи під змученими докраю ногами Марії. У темній тиші старої кам'яниці пахло десятками років оливлених ступенів, пахло старістю, пахло століттями і тисячами різних, старих слідів. Нога за ногою, поволі клала Марія на старезні ступені і свої сліди...

На другому поверсі, на дверях завидніла знайома, металева вивіска: Богдан А. Опершися об стіну, перехоплювала віддих. У грудях працювало прискорено і ледве чутно Маріїне серце. Боролося завзято, не здавалося. Відбивало настирливі думки, що пхалися раз-пораз у сиву голову.

„Покінчити якось, покінчити, але як? Хіба не тут?

Рука натиснула вистаючий ґудзик і хрипко задирчав старий дзвінок. За дверима насторожено зашаруділо і через хвилину непевної тиші хтось обережно відкривав двері.

Середнього віку жінка стояла в дверях і здивовано приглядалася старенькій гості.

— Та невже привид? — Маріє, це ви? — Звідкіля? Коли? Простягнула руку і втягнула Марію швидко і з острахом в кімнату.

(Закінчення на стор. 4)

ЗАКЛИК

У Клівленді вже роками діє Комітет проти совєтських свідчень у судах ЗСА (CAUSE), який, як і у випадку українського моряка Мирослава Медведя, висилав численні телеграми також у справі Івана Дем'янюка до різних державних чинників, збирав петиції і тисячами висилав до Вашінгтону. Тільки у грудні 1985 року Комітет розіслав понад 28,000 петиції по всій Америці для підписів і висилки до президента Роналда Реґена, державного секретаря Джорджа Шулца та секретаря оборони Каспера Вайнберґа, генерального прокуратора Едвина Міса та до членів сенатської і конґресової комісій — сенатора Тирмонда і конґресмена Родіно.

В днях 19-21-го лютого 1986 року кількачленна делеґація комітету вручила голові бюра людських прав численні петиції із тисячами підписів з проханням передати їх президентові Реґенові та державному секретареві Шулцові, тому що до них доступ для комітету був неможливим. Крім того, делеґація провела розмови з сенаторами й конґресменами, з якими можна було зустрітися.

В днях 23-26-го лютого наступна делеґація від комітету знову була у Вашінгтоні, щоб домогтися стримання передачі Івана Дем'янюка Ізраїлеві. Делеґація взяла участь у молитвах на сходах будинку Верховного Суду в намірені справедливого судового рішення для І. Дем'янюка. В той день вручено всім сенаторам і конґресменам книжку авторства адвоката Пола Зумбакіса, в якій описані маніпуляції ОСІ. Цю книжку, до речі, можна отримати від комітету за 10 дол.

На жаль, українці не мають українських репрезентантів, тобто „лоббі", незалежних від державних чи приватних працедавців, завданням яких було б інтервенювати у різних державних чинників та боронити українські справи. Це найбільш пекуча актуальна справа, щоб кожна українська організація виділила одного представника, а всі створили центр, який координував би й розподілював би завдання поодиноких осіб. Це вимагає великих коштів, але українська громада в Америці повинна вже зробити відповідні висновки з подій останніх років, якщо не хочемо ділити долі Медведя й Дем'янюка та інших мільйонових жертв осатанілих комуністичних режимів.

У висліді семилітніх інтенсивних заходів оборони справедливости, комітет опинився у дуже скрутних фінансових обставинах. Із вивозом І. Дем'янюка до Ізраїля постали нові пекучі вимоги й нові завдання, яких Комітет не сміє занедбати. Без допомоги широкого громадянства та соліднішої підмоги, Комітет не буде спроможний їх виконати. Тому апелюємо до свідомости громадян дати нам цю можливість у формі грошових пожертв, що їх можна висилати на адресу: CAUSE, P. O. Box. 29058, Cleveland, Ohio 44129.

АДМІНІСТРАЦІЯ президента Роналда Реґена звернулася до багатьох держав світу, які мають будь-який вплив на Сирію, Ливан, Іран, Палестинську Визвольну Організацію, різні фракції мусулманських терористів, щоб вони впливали на них в напрямі звільнення захоплених в полон американських і інших громадян. У заяві зробленій з приводу другої річниці захоплення Вілліяма Баклі, дипломата американської амбасади в Бейруті та інших американців, Чарлз Е. Редман, речник Державного департаменту, заявив, що всі уряди повинні вжити спільні заходи для приспішення звільнення ще живих полонених, бо ніхто сьогодні в часі миру не має права тримати в полоні цивільних осіб.

Згадуючи друга

Читаючи нашу щоденну пресу, звертаєте увагу не так на новинки із світової політики, бо це все ви вже знаєте з телевізії, а звертаєте увагу на цікаві статті та захоплюєтесь поруч самого змісту ще стилем (очевидно якщо на такий натрапите).

Звичайно мої ровесники, як також само собою і я з ними, рівнож не минають нагоди кинути оком на посмертні згадки.

Зацікавленість „фюнерально-панахидним матеріялом" приходить із віком, усвідомлюючи собі „momento mori", і що ви теж на черзі.

І так 15-го жовтня ц. р. в „Свободі" я натрапив на сумне оголошення, що 29-го жовтня 1985 року відбулися в Чикаґо і Люрді поминальні Богослужби в першу річницю смерти Павла Хомича Дзенцьоловського-Гордієнка.

Саме з ним я ділив спільну долю. Не згадуючи тієї самої долі під трьома окупаціями, спільну долю ми переживали в щоденному житті в умовах театральних мандрів.

Не легке було наше життя, та його зрівноважувала нам свідомість праці в ім'я Великої Ідеї.

Після Визвольних Змагань Павло замінив старшинську шаблю на інший рід зброї—на зброю живого слова.

Крім виконуваних ним драматичних роль, більшістю характерних, часто виступав в оперетах. Мав добре поставлений, широкого дияпазону, приємного тембру баритон. Ґрав у багатьох оперетах, таких як „Пепіна", „Доріна", „Орлов", „Жайворонок" й інших.

Його пописовою роллю був Дідусь у „Жайворонку" до речі, улюблена роля Йосипа Стадника та Володимира Блавацького.

З настроєвими піснями виступав у т. зв. „Пестрих вечорах", чи монтажах слова, танку і пісні. У цьому жанрі мав особливий успіх.

Як актор створював переконливі сценичні типи. Підходив до ролі дуже солідно, був вимогливий до себе, цим самим був працьовитий. Був культурним актором, тож у кожній його ролі можна було відчути чимало його власної інвенції, що є характерною рисою творчого актора; ніколи не любив переходу акторської межі (т. зв. шаржування), чим часто грішили деякі наші актори. Ролі вивчав швидко. Почував себе на сцені певно, особливо, коли мав на собі вечірній одяг чи то смокінґ, чи фрак, головним чином, у музичних оперетах.

Як людина Павло Хомич Дзенцьоловський-Гордієнко був чесний, добросердий, скромної вдачі, інтеліґентний, начитаний, мав почуття гумору та мав хист з'єднувати собі друзів. Умів забувати заподіяну йому кривду. Ніколи не забуду, як один нечесний кравець поступив із Павлом: мав йому пошити два костюми з першорядного матеріялу, що його Павло возив зі собою і пильнував цей матеріял з додатками до нього, як ока в голові. Закінчилось на тому, що коли приїхав Павло з доволі далеко віддаленого міста до кравця, щоб узяти міру, не застав його дома, а домашні сказали, що кравець виїхав невідомо куди, мабуть у дуже важливій окутаній тайною справі та невідомо, коли повернеться. На Павлове питання, чи „майстер" залишив матеріял, дістав відповідь: „ми нічого не знаємо", хоча вони були при тому, як Павло його приніс.

На кільканадцять листів Павло не отримав відповіді а Управа містечка, в якому проживав кравець, відповіла, що не знає, де він подівся. І коли неодному з нас було дивно, що Павло пустив це, як кажуть „плазом", його відповіддю було: „не хочу, щоб із-за мене молода людина мала на собі пляму на ціле життя".

X X X

Після другого „визволення" розбрелись ми по широкому світі, пірвались наші зв'язки, про багатьох не знаємо, де вони проживають, а деякі, постарівшись, зовсім відчужились. Дивно, що таке буває в той час коли,- слава Богу,-ще існує багато численне Об'єднання Мистців Української Сцени, яке саме під сучасну пору видає вже другу з черги книгу „Наш Театр". Деякі самі себе викреслили з театрального реєстру, мовляв, про колишню приналежність до театральної професії треба забути, при чому не беруть до уваги, що про це не забувають ані президент Реґен, який був колись актором і висловлюється про цю професію з великою пошаною, не забуває про це і теперішній Папа Римський, що теж свого часу був актором, про що п'ять років тому писав я на сторінках „Свободи".

Хай оця невеличка згадка про незабутнього театрального друга править за незабудьки на його гробі на несвоїй землі.

Яр. Климовський

В НЮ ЙОРКУ ПОМЕР П. ҐЛЮТ

Ню Йорк. — У вівторок, 18-го березня 1986 року тут упокоївся в Бозі на 87-му році життя бл. п. Петро Ґлют, колишній підприємець у Перемишлі. Парастас буде відправлятись у четвер, 20-го березня о год. 7:30 ввечорі у похоронному заведенні Петра Яреми при 129 Схід 7-ма вулиця на долині Мангаттену.

Німецька...

(Закінчення зі стор. 1)

померло, як і померли сотки тих, що пережили концентраційні табори нацистської Німеччини.

Хаїм Коген, колишній найвищий суддя Ізраїля, заявив: „ми мусимо показати світові, що жертви жидівського народу вимагають справедливости і що німці не є такі невинні, як вони себе представляють... але поза тим нема нічого, щоб оправдувало цей процес... Світ ніколи не зрозуміє, що Ізраїль переслідує нацистських злочинців ще після двох ґенерацій. Світ буде уважати процес Дем'янюка порушенням людських прав".

Про видалення І. Дем'янюка із ЗСА до Ізраїля подавали вістки у західньо-німецькій пресі, навіть у малих льокальних часописах, як також на всіх телевізійних станціях. В загально му однак це були лише інформативні вістки без коментарів. Обширна стаття у почитному і престижевому „Франкфуртер Альґемайне Цайтунґ" пера її кореспондента з Тель Авіву кидає на справу Дем'янюка дещо інакше світло та дає чужинецькому читачеві багато до думання.

РЕЧНИК БІЛОГО ДОМУ Леррі Спікс сказав репортерам, що після виступу в неділю, 16-го березня, на телевізії президента Роналда Реґена, в якому він звернувся до американського народу, шукаючи підтримки для урядової пропозиції виділити 100 міл. дол. допомоги для антикомуністичних повстанців в Нікараґуа, в Білий Дім зателефонували 1952 американці, які висловили підтримку Президентові. 799 американців підтримали сенатора демократа з Теннесі Джеймса Сассера, який настоював, щоб криза в Нікараґуа була ліквідована не при допомозі військової допомоги борцям за свободу, а шляхом переговорів. У своєму виступі Дж. Сассер твердив, що більшість членів Конґресу і більшість американців виступають проти військової допомоги борцям за свободу Нікараґуа.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов у Вічність, дня 27-го вересня 1985 року мій Найдорожчий і Незабутній ЧОЛОВІК

бл. п.

АНДРЕЙ БОГДАН РАТИЧ

Цією дорогою складаю щиру подяку Всечеснішому отцеві Михайлові Кучмякові, пароховi церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., за переведення похоронних обрядів і за теплі прощальні слова. Всечеснішим отцям Михайлові Вівчареві і Михайлові Кушкові за духову опіку в лікарні в часі недуги Покійного.

Моя особлива подяка диригентові хору при церкві св. Івана Хрестителя, проф. Михайлові Добошеві, що на моє, хоч пізне прохання, зумів зорганізувати в останній хвилині хор, звеличавши ним похоронні обряди. Всім хористам за ласкаву участь і гарний спів, який Покійний так любив, щире спасибі.

Моя сердечна подяка Рідним і Приятелям, що не жаліли часу і труду, і так численно прибули здалека і зблизька, щоб віддати останню християнську прислугу Покійному.

Щире спасибі п. Олі Муссаковській, мґр Орестові Городиському, проф. Михайлові Цяпці і братові Покійного, Ярославові за зворушливі прощальні слова в похоронному заведенні, на цвинтарі і під час тризни. Я невимовно вдячна Всім, які склали пожертви на Григоріянку, Заупокійні Святі Літургії, добродійні цілі і прегарні вінки, як теж за усні, письмові і телефонічні вислови співчуття.

В пам'ять Покійного склали:

На ГРИГОРІЯНКУ, яку відправив о. Р. Гоневич в церкві св. Сергія і Вакха в Римі: $50.00 Фріда і Олександер Ратичі; по $25.00 Надя і Юрій Цегельські, Дарія, Ярослав Ратичі і Дарія Пенцак; по $20.00 Люба Савойка, Анна Тиха, Ізидор Ратич, Дарія і Юрій Ратичі, Христина і Степан Гребенські, Марія Ратич, Дебра Лі і Юрій Пенцаки, Люба і Михаїл Леськи, Слава і Остап Олесницькі; по $10.00 Анна, Любомир і Василько Ратичі, Ірена Яворська.

На ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ: Ірена Благітка, Олесь Благітка з родиною, Ліда і Микола Бульби, Ліда і Володимир Ґладкі, д-р Р. Кравчук, Слава і д-р Микола Крижановські, Оксана і Христина Мізь, Марія і Олег Кальби, Галя Клим, Богдан Ключник, Ірина Ключник, Зеня Комарянська, Оля і Степан Парубчаки, Стефа і Роман Цегельські, Ірена Федів, родина Онишкевичів, Ольга і Олександер Смалі, д-р Люба і д-р Юрій Стефанівські, Реня і Петро Шпирки, Анна і Ярослав Яворські.

На ВИХОВАННЯ СВЯЩЕНИКІВ: $341.00 співпрацівники Головної Канцелярії УНСоюзу і В-ва Свободи; $100.00 Іванка і Нестор Олесницькі; $50.00 д-р Людміла і д-р Марко Олесницькі; по $25.00 Ірина Сигалів, д-р Микола Крижановський, Люцина і Юрій Олесницькі; $20.00 Дануся і Орест Городиські.

На УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ: по $25.00 Марія і Іван Куземські, Марія і Юліян Савчаки.

Через 28-ий Відділ СУА в Нюарку склали: по $25.00 Наталія Кравчук, Надя Мандрусяк; по $20.00 Лярісса Пенцак, Анна Тиха, Любов Савойка, Софія Олесницька, Леся і Ярослав Ткачі, Осипа Яворська; по $10.00 Зеновія Воробець, Емілія і Михайло Цяпки, Ольга Муссаковська, Таїсса Богданська, Ліда і Володимир Ґладкі, Дарія Каранович, Дам'ян Кордуба, Марія Онишкевич, Ярослава і Богдан Жеребецькі, Оксана Стеранка, Леся і Мирон Стебельські, Н. Н., Стефан Гук, Роман Столярчук, Марія і Володимир Левицькі, Слава Олесницька, Петро Шпирка, Софія Андрушків, Ася Лисинецька, Іванка Хамуляк, Роман Лапичак, Ольга і Володимир Гнатики; разом $400.00, які розділено по $100.00 на церкву в Люрді, Сиротинець св. Ольги в Бразилії, Пресовий Фонд „Нашого Життя" та фонд „Бабусі" при СУА.

На мої руки пожертвували: $300.00 Дарія, Ярослав Ратичі і Дарія Пенцак; по $100.00 Іванна і Олег Ратичі, Ірена Ключник; по $50.00 Оксана і Тарас Боднарі, Галя і Ростислав Ратичі, Фріда і Олександер Ратичі, Стефа і Роман Цегельські; по $25.00 Володимир Мелько, Оля і Ярослав Цегельські, Марія і Олег Кальби; по $15.00 Анна, Любомир і Василько Ратичі; $10.00 Н. Н.; разом $800.00, з чого вислано на руки о. Мельника в Бразилії $200.00 на будову церкви і $200.00 на Сиротинець; $200.00 на руки о. Приймн в Люрді на будову церкви і $200.00 на Комітет Оборони Української Спадщини при Українському Народному Союзі.

При домовині зложили вінки: Дана Зятик, Христина Мізь з родиною, Софія Олесницька, Маруся і Роман Павлишини, Любов Коленська і Лідія Савчак, Роман Лесько, Дарія, Ярослав Ратичі і Дарія Пенцак і Ірко Ратич, Слава й Остап Олесницькі, Люба і Михаїл Леськи, Мирослава, Роман і Андрій Богачі.

Ред. Любові Коленській щира подяка за теплу згадку про Покійного в щоденнику „Свобода".

Нехай Всевишній Господь винагородить Вас Всіх Сторицею.

Дружина ЕВГЕНІЯ

ПОДЯКА

З приводу болючої смерти

бл. п.

ЮЛІЯНА КУШНІРА

у Рочестері, Н. Й.
на потреби Наукового Товариства ім. Шевченка склали щедрі пожертви:

Дружина Покійного Ярослава $250.00
донька Зореслава Каульбах 250.00
син Юрій 280.00

Крім цього під час похорону присутні склали пожертви:

по 20.00 дол. — Х. І. Гошовська, І. З. Омецінські, О. М. Омецінські, І. З. Римар і Андрій Яріш;

по 10.00 дол. — Л. П. Білик, М. Р. Дмитрів-Боднар, В. С. Зелез, М. Крижанівська, І. М. Мартинець, І. Н. Олексин, Український Золотий Хрест, І. Федунишин, М. Холевчук, І. Шміґель;

по 5.00 дол. — Т. Білик, С. Лаба, М. І. Руснак і М. Пилипець.

Разом зібрано .... 1000.00 дол.

Всім жертводавцям висловлюємо щиро-сердечну подяку. Дружині Покійного Вп. Пані Ярославі, донці Зореславі і синові Юрієві, ближчій та дальшій Родині складаємо глибоке співчуття.

Хай пам'ять про Покійного Юліяна Кушніра надовго залишиться між нами.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА

В СЬОМУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ НЕВІДЖАЛУВАНОЇ СМЕРТИ
нашої Незабутньої і Дорогої
ДРУЖИНИ і МАМИ

бл. п.

ВІРИ ПОЛІЩУК

буде відправлена

ПАНАХИДА

в неділю, 30-го березня 1986 року
в катедрі св. Володимира, 160 Захід 82-га вул., в Ню Йорку, Н. Й.
Початок Служби Божої о год. 10:30 ранку, а після Служби Божої Панахида.

Просимо згадати Покійну в цей день у своїх молитвах.

Муж — **ІЛЯРІОН**
Донька — **ЛАРИСА з мужем РОБЕРТОМ**



Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що у вівторок 18-го березня 1986 р., прийнявши Найсвятіші Тайни, на 83-му році життя, по короткій і важкій недузі, відійшов від нас у Вічність

наш Найдорожчий БАТЬКО, БРАТ, ДІДО, ПРАДІДО і КУЗИН

бл. п.

ІВАН ТАРНАВСЬКИЙ

старшина 1-ої Української Дивізії, учитель і управитель шкіл на Рідних Землях.

ПАРАСТАС відправиться в п'ятницю, 21-го березня 1986 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Connell Funeral Home, 245 E. Broad St., Betlehem, Pa.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в суботу, 22-го березня 1986 р., 9:30 ранку в церкві св. Йосафата, Union Blvd and Kenmore Ave., Betlehem, Pa.

Тлінні Останки будуть перевезені на український католицький цвинтар св. Йосафата в Бетлегемі, Па.

Горем прибиті:

дочка — БОГДАННА з чоловіком ЄВГЕНОМ МИХАЙЛОВИМ
сини: ЮРІЙ з дружиною ЛЕСЕЮ
і РОМАН
сестри: АННА і КАТЕРИНА
брат: МИХАЙЛО з родиною
внуки: ОЛЯ з чоловіком РОМАНОМ НОВАКІВСЬКИМ
БОРИС МИХАЙЛІВ
і УСТЯ ТАРНАВСЬКА
правнучка: ТАМАРКА НОВАКІВСЬКА
кузинка: ОМЕЛІЯ ЦЯПКА з чоловіком МИХАЙЛОМ і родиною
та ближча і дальша Родина



У глибокому смутку повідомляємо Приятелів і Знайомих, що 6-го березня 1986 р. у Гаррісон, Н. Дж. відійшов, ненадійно, у Вічність на 75-му році життя

наш Найдорожчий
МУЖ, ТАТО, ДІДО, ШВАҐЕР І ВУЙКО

бл. п. д-р мед.

АДАМ ЯКИМІВ

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 10-го березня 1986 р. з церкви св. Івана Хрестителя у Нюарку, Н. Дж. Тіло Покійного перевезено на український православний цвинтар св. Андрія у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — ЛІДА МИГОЦЬКА-ЯКИМІВ
донька — КУКА ГОЙДИШ з мужем
ВОЛОДИМИРОМ і дочкою МАҐДОЮ
донька — КСЕНЯ
та ближча і дальша Родина

Замість квітів на могилу просимо складати пожертви на виховання священиків та сиротинець у Бразилії.

Жмуток думок на могилу д-ра М. Гнатчука

І ще одного сина України поглинула чужа земля, прикриваючи його печаттю вічности. Не довелось св. п. д-рові Миколі Гнатчукові спочинути блаженним сном у рідній землі, в Західній Україні, де він народився 11-го грудня 1902 року. Морями та світами віддалена його могила від того улюбленого кутка, в селі Серафинцях (повіт Городенка), де він вперше побачив світ та звідки вийшло так багато свідомих, провідних українців. Там батьки його, Іван та Олена Гнатчуки, піклувалися ним, аж поки не виряділи його до школи в Коломиї.

В тій столиці Гуцульщини він здав матуру в 1922 році. Після того студіював медицину в Ґрацу (Австрія), а нострифікував у Познані. В 1931 році одружився з Орисею Зубаль з Коломиї, де й завели домашнє огнище. Там же д-р Микола провадив лікарську практику аж до весни 1945 року.

Та так, як тисячі інших українських родин, так і Гнатчуки були примушені воєнними потрясенями шукати захисту на Заході. Св. п. Микола Гнатчук приступив до праці спершу в Інсбруку, а опісля в Зальцбурзі. В 1949 році пощастило родині виїхати до Америки та поселитись в стейті Мишиґен.

Лікар Гнатчук працював інтерністом в місті Сеґинов, а відтак — резидентом лікарем у Вайандот. Нострифікував в Дітройті, і в 1955 році одрежав стейтовий дозвіл (лайснес) для практики в стейтах Мишиґен та Огайо. Від 1958 до 1961 років практикував в місті Петерзбурзі, Миш., переїжджаючи звідти до Лембертвіл, де провадив приватну лікарню аж до 1981 року, коли вийшов на емеритуру.

В 1981 році д-р Микола мав удар мозку, наслідком чого втратив пам'ять. Коли радина перенеслася до Воррен в 1985 році, стан його здоров'я дещо покращав, але він вже не сприймав сучасности. Нагло настала зміна на гірше й у день 28 грудня 1985 року він помер на запалення леґенів.

Світлої пам'яті д-р Гнатчук був професійною людиною, але це не перешкодило йому бути солідним українсь ким громадянином та справ жнім, хоч „тихим" українським патріотом. Він піддержував кожний громадський почин морально та матеріяльно. Був надзвичайно жертвенним: фундатор Енциклопедії Українознавства, меценат ФКУ та жертводавець на різні цілі та установи. Молодь була предметом його великого зацікавлення. Тому завжди він спішив з щедрою поміччю їхнім огранізаціям. Не жалів теж гроша на фонд „Святої Софії", бо був ревним прихильником Патріярхату. Хоч патріярхальна церква Св. Покрови в місті Парма (Огайо) була віддалена на сто миль від Лембервіл, Миш., св.п. д-р Гнатчук часто їздив туди з родиною, щоб набиратись наснаги до життя. Він був членом Українського Народного Союзу (відділу в Россфорді, Огайо) та дуже цінив УНС за його непересягні здобутки. В д-ра Гнатчука було особливе замилування до книжки. Він мав велику та добірну українську бібліотеку. Був передплатником многих українських газет і журналів та таким чином був добре поінформований у поточних українських справах. Та все це не було помітним загалові із-за скромности св.п. М. Гнатчука. Тільки нам, які ближче знали його, та його рівнож свідому талановиту та діяльну дружину Орисю, проявився дійсний характер цієї цінної людини — лікаря та його добрі діла.

Не диво, що вістка про смерть д-ра Гнатчука глибоко вразила не тільки його друзів і знайомих, але й цілу громаду, яка зразу відчула болючу втрату вартісного працівника на громадській ниві.

У вечірніх годинах, 30-го грудня, відбулася панахида, яку відправив о. Димитрій Височанський. Прощали Покійного о. д-р Севастіян Сабол, ЧСВВ, д-р. Павло Джуль — від Лікарського Товариства, та письменниця Мирослава Крук — в імені свого неприсутнього мужа та інших друзів стейту Огайо.

Похоронні обряди відбулися в день 31-го грудня 1985 року, з церкви св. Йосафата у Воррен, Миш., на кладовище в Мавнт Клеменс. В церкві відправляв парох о. Константин Височанський, а на кладовищі — о. Димитрій Височанський. Там прощав Покійного старший пластун Ігор Король.

Після похорону, під час тризни в Українському Культурному Осередку, останнє прощальне слово мала відома діячка Американської України д-р Маруся Бек, яка знала д-ра Гнатчука ще з часів, коли з його дружиною Орисею була ученицею Української дівочої гімназії в Коломиї. Між іншим, вона підчеркнула, що св.п. д-р Гнатчук залишає по собі гідних нащадків: двох синів — Тараса і Всеволода. Старший син Тарас — доктор психології, батько Лариси і Маркіяна; молодший, Всеволод — механічний інженер, батько Мирона й Оксани. Останній особливо відзначився як виховник пластової молоді, для якої, враз зі своєю дружиною Христею, віддано працює.

Д-ра Гнатчука не стало між живими, проте, суть його життя продовжуватиметься. Його осиротіла дружина Орися, хоч охоплена печаллю свого горя, постановила доложити всіх зусиль, щоб „девіз життя св.п. Миколи став провідною ниткою у житті цілого роду Гнатчуків".

І. Бек

Потопельниця...

(Закінчення зі стор. 2)

Павлина А. забігала по хаті та біля Марії .Здивування, жаль, сотні питань перебивали здоровим думкам у цій незвичній ситуації. Втішилася Марією, як рідною. Поховала недавно свою маму, що померла з туги і жалю за двома найменшими, та за батьком, що вже п'ятий рік відсиджував у Рівному „свою провину".

⁂

Марія сиділа непорушно у старому фотелі і пробувала думати. В голові дзвонило, клекотіло. Думки збивалися разом, і розстрибувалися, пропадали і вона не в силі була зв'язати їх докупи. Вона вже знала багато дечого з подій, що сталися після їхнього вивозу. Її маленька Мирося, що метеликом прибігала щоранку до бабуні, не живе вже..."

Марія силувалася викресати в уяві молоденьку Миросю як розвідницю Української Повстанської Армії.

— На їхню криївку-бункер навів ворога зрадник-повстанець, хлопець наречений Миросі — Сень Дж. Миросея не вийшла з бункеру і не дала себе взяти живою в руки. Розірваний бункер з нагромадженими ґранатами похоронив навіки Миросине прекрасне, молоденьке тіло. Івась — син впав недалеко. Любко, десь може живе ще в чужому світі, може хоч його Бог зберіг. Зося, мама Миросі, засуджена на 10 років заслання, Ксеня, правдоподібно, переховується десь тут, у Львові. Її чоловіка теж забрали до війська і пропав, хто зна де.

— Їжте, Маріє, набирайте сил! — припрошувала Павлина. Не журіться і не бійтеся! Ніхто вас тут не буде шукати. Кому ви вже потрібні? Ось ця бічна, маленька кімнаточка буде вашою, та й будемо жити разом, доки Бог дозволить!

Марія не журилася. Вона знала, що вона вже нікому наніщо не потрібна. Вона тільки боялася, що не дадуть їй умерти тут, на цій землі, за яку потратили життя стільки дорогих їй осіб.

Боялася, страшенно боялася, що заберуть її і повезуть знову у ці чужі пустирі. „Хоч би відвезли там, де закопали Федора. А як не там? Що тоді? Ні, ні! — Вона не дасться! Вона щось мусить скоріше придумати!"

А через декілька днів Марія прощала Павлину.

— Піду, та хоч подивлюся на Зашків! — сказала спокійно, навіть якесь ніби вдоволення заясніло на вихудiлому обличчі.

— Може поїхати з вами, Маріє? Або може хоч відпровадити вас до потягу?

— Ні, ні! Не треба, я сама піду! Потягом не поїду. Вже досить наїздилася ними. Піду на Жовківську дорогу, а там хтось підбере на воза. Не журіться, Павлино!

— Візьміть дещо перекусити на дорогу! — Впихала Павлина Марії в руки завинений в платок клуночок.

Павлина проводила Марію до Жовківської Рогачки.

— А повертайтеся скоріш! Будемо вижидати вас! Хай Бог провадить щасливо!

Пішла знайомим, битим, білим гостинцем. Минали її пішоходи, минали підводи-вози. Дехто хотів підібрати на воза. Не хотіла, дякувала, боялася, що хтось може впізнати.

Не спішила. Присіла, відпочивала, насуваючи туго хустку на обличчя. Розраховувала прийти під вечір.

„Увечері відшукає Стефку і ніхто не запримітить. Розшукає, привітає, пригорне до серця... розпитає, чи Зося не дала чутки про себе... Розкаже про своє і ... попрощає. Скаже, що мусить вертатися до Львова сама і потягом, щоб не настоювали залишитися навіть на один день, або не хотіли супроводжати. Вона вже знає, що зробить... Присяде денебудь поблизу ріки, або десь біля своєї хати, а як все село засне... ніхто не буде турбувати її.

⁂

Медсестра торкнула Марію; спить, чи може...

Марія лежала непорушно. Кінчала передумувати всі події свого довгого життя. Пройшла все — не було перед нею вже нічого... порожнеча, прірва.

–Господи! І Ти мене відкинув! Куди ж мене тепер направиш?

Остання, болюча скарга витискала з-під закритих повік Марії грубі сльози, що спливали по змарнілому, дрібному обличчі.

Вона вже давно перестала плакати. Дорешти виплакала свої сльози, ще там... і всмоктала їх сибірська тайга. І більш вже не плакала, не було сліз...

А тепер Марія, не відкриваючи очей — плакала, плакала... Подушка по обох боках лиця була мокра, а сльози не переставали плисти...

У кімнаті царила мертва тиша. Люди похилили голови. Посумніли, мов би вислухали Маріїну довгу-довгу та й німу казку...

ТИСЯЧІ ПРАЦІВНИКІВ публічного транспорту у Філядельфії пішли на страйк, домагаючись збільшення заробіткової платні та кращих пенсій. Автобуси, трамваї та підземки у Філядельфії не їздили, що змусило біля 440,000 людей, які регулярно їздять поїздами і автобусами шукати інших засобів транспортації. Контракт працівників транспорту скінчився в п'ятницю, 14-го березня.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ТОМА ГУСАК, член УНС Відд. 55-го ім. св. Михаїла в Картіс Бей, Мд., помер 26-го липня 1985 року на 77-му році життя. Нар. 1908 року в Західній Україні. Членом УНС став 1926 року. Залишив у смутку сестру Марію та знайомих. Похорон відбувся 30-го липня 1985 року на цвинтарі св. Хреста в Балтиморі, Мд.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар.

МАРІЯ МОРОЗОВИЧ, член УНС Відд. 334-го ім. Івана Франка в Клівленді, Огайо., померла 12-го серпня 1985 року на 90-му році життя. Нар. 1895 року в Білих, Україна. Членом УНС стала 1924року. Залишила у смутку дочку і Стефанію і двоє внуків. Похорон відбувся 15-го серпня 1985 року на цвинтарі Бруклин Гайтс в Клівленді, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Стефанія Бохонок, секр.

КАТЕРИНА БАРОН, ЧЛЕН УНС Відд. 171-го ім. Л. Українки в Джерзі Сити, Н.Дж., померла 4-го вересня 1985 року на 91-му році життя. Нар. 1894 року в селі Заліски, повіт Бібрка, Україна. Членом УНС стала в 1936 році. Залишила у смутку чотирьох синів — Петра, Павла, Теодора і Івана; три доньки Анну Ліхтенбергер, Ліліяну Ля Бруна, Гелен Мілліген, 20 внуків, 34 правнуків, троє пра-правнуків. Похорон відбувся 7-го вересня 1985 року на цвинтарі Дж. Вашінґтон Меморіял Парк в Парамус, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

С. Расн, секр.

ВОЛОДИМИР БАРАН, член УНС Відд. 374-го ім. М. Грушевського в Бостоні, Масс., помер 30-го вересня 1985 року на 72-му році життя. Нар. 1913 року в Перемишлі, Україна. Членом УНС став 1977 року. Залишив у смутку дружину Катерину; синів — Миколу, Левка з дружиною і внучку. Похорон відбувся 3-го жовтня 1985 року на цвинтарі св. Йосафата у Вест Роксбирі, Масс.

Вічна Йому Пам'ять!

В. Гетьманський, секр.

ОЛЕКСАНДРА КОСТЮК, член УНС Відд. 345-го ім. Б. Хмельницького в Міннеаполісі, Мінн., померла 2-го вересня 1985 року на 86-му році життя. Нар. 14-го березня 1899 року в Україні. Членом УНС стала 1951 року. Залишила у смутку дочку Оксану Бринь, внуків та правнуків і родину в Україні. Похорон відбувся 9-го вересня 1985 року на цвинтарі Сансет Меморіял Парк в Міннеаполісі, Миш.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

КАРЛО ДУБАК, член УНС Відд. 104-го ім. св. Миколая в Перт Амбою, Н.Дж., помер 1-го жовтня 1985 року на 62-му році життя. Нар. 16-го вересня 1923 року в Перт Амбою. Членом УНС став 1942 року. Залишив у смутку брата Михайла. Похорон відбувся 4-го жовтня 1985 року на цвинтарі св. Духа у Фордс, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

В. Матковський, секр.

ВОЛОДИМИР КУКУРБА, член УНС Відд. 292-го ім. св. Івана Хрестителя в Дітройті, Миш., помер 24-го вересня 1985 року на 64-му році життя. Нар. 27-го березня 1921 року в Коломиї, Україна. Членом УНС став 1970 року. Залишив у смутку дружину Катерину, доньку Ольгу, синів Ігоря і Олега і двоє внуків. Похорон відбувся 28-го вересня 1985 року на цвинтарі Рестлон Меморіял Ґарденс в Порт Шарлотт, Фла.

Вічна Йому Пам'ять!

С. Федик, секр.

ІРЕНА ТЕАСКА, член УНС Відд. 320-го ім. Пресвятої Тройці, в Балтиморі, Мд., померла 29-го серпня 1985 року на 48-му році життя. Нар. 1937 року у Львові, Україна. Членом УНС стала 1965 року. Залишила у смутку мужа Миколу, дітей — Ренату, Миколу і Христофора, і брата Олександра. Похорон відбувся 31-го серпня 1985 року в Українському Національному Пам'ятнику-Мавзолею у Вашінґтоні.

Вічна Їй Пам'ять!

І. Малко, секр.

ОСИП ПРОКОПИШИН, член УНС Відд. 379-го ім. св. Юрія в Чикаго, Ілл., помер 5-го вересня 1985 року на 85-му році життя. Нар. 1900 року в Підгайцях, Україна. Членом УНС став 1951 року. Залишив у смутку Гринька Івасикова, Степана і Гедвіґу Щербів та численну родину та приятелів в Україні, Америці і Канаді. Похорон відбувся 9-го вересня 1985 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаго, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

В. Семків, секр.

МИХАЙЛО СИЧ, член УНС Відд. 336-го Т-ва „Січ" в Клівленді, Огайо, помер 15-го серпня 1985 року на 66-му році життя. Нар. 1918 року в Клівленді. Залишив у смутку дружину Софію, дочку Сузанну і сина Михайла. Похорон відбувся 17-го серпня 1985 року на цвинтарі Нортіст в Менторі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

● РОЗШУКИ ●

ПОШУКУЮ **ТЕОДОРА КОЗАКА** зі с. Вахули, **МИКОЛУ ЧИПАКА** зі с. Батоги, Яворівського пов., Україна.
Stefan Zeleniuch
3429 Hearthstone
Parma, Ohio 44134